

Konsekvensutredning dnr HaV 2025-000663

Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Rekryteringen av ål har minskat med 90–95 procent under de senaste 45 åren och beståndet ligger fortfarande på en kritiskt låg nivå, långt ifrån nivåer som skulle indikera ett hållbart bestånd. Europeisk ål är bedömd som Akut hotad av Internationella naturvårdsunionen (IUCN). Internationella havsforskningsrådet (ICES) rådgivning säger att när försiktighetsprincipen tillämpas ska allt fiske på alla livsstadier av ål vara noll.

Europeisk ål omfattas av rådets förordning (EG) nr 1100/2007 av den 18 september 2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål, den så kallade ålförordningen. Förordningen ställer krav på medlemsländerna att upprätta nationella förvaltningsplaner för ål. Det långsiktiga målet för varje förvaltningsplan ska vara att minst 40 procent av mängden blankål, som produceras i ett bestånd som inte påverkats av människan ska kunna ta sig ut i havet. Den nationella ålförvaltningsplanen bygger i huvudsak på att minska fiskets påverkan, minska dödligheten i turbiner för utvandrande blankål och förbättrad kontroll och tillsyn. Åtgärderna utvärderas och delbeståndet skattas vart tredje år och resultaten rapporteras till EU-kommissionen.

Sedan maj 2007 är det förbjudet att fiska ål i Sverige. Undantag finns dock för vissa yrkesfiskare med särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten samt i vissa utvalda inlandsvatten där utvandrande blankål inte kan ta sig ut levande till kusten på grund av vattenkraftverk nedströms. I det senare fallet får endast den som har fiskerätt fånga ål och fångsten får inte säljas.

Inom Rönne ås huvudavrinningsområde är vattenområdena uppströms vandringshindren i Sågmöllan, Klippan och 700 meter nedströms Hjälsjön idag undantagna förbudet att fiska ål. Klippans kommun har köpt och stängt kraftverken i Rönneås huvudfåra. Kraftverken planeras även att monteras ned vilket öppnar upp fria vandringsvägar för ål och andra arter i en 10 mil lång sträcka av Rönne å.

Mot bakgrund av att den lekvandrande blankålen nu kan ta sig ut levande till havet inom Rönne ås huvudavrinningsområde finns det inte längre skäl att undanta områdena från förbudet att fiska ål. Havs- och vattenmyndigheten föreslår därför att de tre områdena uppströms vandringshindren i Rönne å tas bort från myndighetens föreskrifter.

2. Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Då vattenkraftverken stängts kan den ål som vuxit upp i vattenområdena uppströms ta sig ut levande till havet och bidra till lekpopulationen. Åtgärden bidrar till att stärka beståndet av europeisk ål. Utan åtgärd kan ett fiske efter ål fortsätta av upp till 200 fiskerättsägare i de utpekade områdena i Rönne å och färre blankålar kan utvandra till havet och leka. Det motverkar målen i vår nationella ålförvaltningsplan och våra åtaganden gentemot EU.

3. Beskrivning av de olika alternativ om finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Genom att ta bort undantaget för ålfiskeförbud inom Rönne ås huvudavrinningsområde ökar blankålens möjlighet att bidra till fortplantningen och en återhämtning av beståndet. Det innebär samtidigt att de 200 fiskerättsägare som potentiellt får fånga ål i dagsläget inte längre får fiska efter ål. Det kommer inte ha någon påverkan på yrkesfisket eller medföra några kostnader för varken staten, kommunen, yrkesfisket eller andra intressenter. Fiskekontroller kan komma att bli effektivare att utföra då de enda som får fortsatt fiska ål är yrkesfiskarna i området. Inga nya yrkesfiskare tillkommer, därav är nettoeffekten ett minskat ålfiske.

4. Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Eftersom ålbeståndet är akut hotat kommer nuvarande förbud mot ålfiske att upprätthållas till dess det finns säkra bevis för en kontinuerlig ökning av såväl rekrytering som lekbestånd. Eftersom undantaget från fiskeförbudet uppkom på grund av vattenhindren i Rönne å, bör undantaget tas bort då vattenkraftverken stängts.

A. Förslagets relation till EU-rätten

1. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Åtgärden går i linje med EU:s gemensamma fiskeripolitik och Sveriges nationella ålförvaltningsplan. EU:s gemensamma fiskeripolitik omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina akvatiska resurser, dvs. de akvatiska resurserna i haven. Den svenska ålförvaltningen sker enligt kraven i EU-förordning nr 1100/2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål. Sveriges nationella förvaltningsplan godkändes av EU-kommissionen 2009.

B. Rättsliga grunder

1. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndigheten har enligt 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bl.a. bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar fisket med avseende på vilken fisk som får fångas och fiske inom vissa områden.

C. Analys av förslagets konsekvenser

1. Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Konsekvensen av föreskriftsändringen blir att fritidsfiske efter ål förbjuds i Rönne å och Ringsjöarna, vilket påverkar ca 200 fiskerättsägare som potentiellt har rätt att fiska i dagsläget. Däremot kommer yrkesfiske fortsatt tillåtas för befintliga tillståndshavare i området.

Utan fritidsfiske efter ål blir det lättare för kontroll och översyn av ålfisket i området, vilket kan minska potentiellt illegalt fiske.

2. Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

a. Staten

Föreskriftsförslaget får inte några andra konsekvenser för staten utöver de kostnader som Havs- och vattenmyndigheten har för framtagandet av föreskrifterna.

b. Kommuner

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för kommuner.

c. Regioner

Den föreslagna ändringen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för regioner.

d. Företag

Förslaget kommer inte medföra varken kostnader eller intäkter för företag.

e. Andra enskilda

Ca 200 fiskerättsägare som potentiellt får fiska ål kommer inte längre tillåtas fiska ål. Eftersom fritidsfiske efter ål endast är för egen konsumtion och ej får säljas så blir inga uteblivna intäkter för fiskerättsägarna. För de fiskerättsägare som tidigare fiskat och konsumerat ål och avser fortsätta konsumera ål medför förslaget ökade kostnader.

3. Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Ej aktuellt för ärendet.

4. Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Förslaget innebär endast att ett undantag från förbudet att fiska ål tas bort. Det är inte längre motiverat att behålla undantaget och det finns inga förutsedda kostnader med föreskriftsändringen.

5. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Då ålfisket har börjat för säsongen när ikraftträdandet sker så behöver informationen nå de berörda fritidsfiskarna. Information kommer finnas tillgänglig i Fiskenytt, hos länsstyrelsen och kommuniceras till relevanta kontroll- och tillsynsansvariga i området.

6. Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

I enlighet med den Nationella Ålförvaltningsplanen så sker det en utvärdering av planen vart tredje år, som omfattar allt ålfiske i Sverige.

D. Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

E. Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Daniel Ternald, Fiskeregleringsenheten, tfn. 010-698 60 43, eller

Sofia Brockmark, Fiskeregleringsenheten, tfn. 010-698 65 81.